

LITERATURA. Lafitte eta Iparraldea hobeki ezagutzeko mintzaldiak egingen dituzte Donostiako KM kulturgunean

GAIZKA IROZ

Pako Sodupe, liburu berriaren ale baten ondoan, atzo Baionan egindako aurkezpenean.

Lafitteren 151 kazetari lan bildu dituzte liburu batean, lehen aldiz

Pako Sodupek artikuluen hautaketa egin, eta 100 orrialdeko analisisia idatzi du, sarrera gisa

MINTZALDIAK

Hamaika hizlari Lafitte hobeki ezagutzeko

Liburuaz gain, Piarres Lafitte eta Ipar Euskal Herria hobeki ezagutzeko mintzaldiak entzuteko aukera badago. Apirilaren 22tik 26ra, hamaika mintzalari aldizkatuko dira Donostiako Koldo Mitxelena aretoan. Hasteko, apirilaren 22an, astelehenean, Pako Sodupek berak Xabier Mendiguren editorearekin liburuaren eta mendeurreneko ekitaldiaren aurkezpenean egingen dute. Biharamunean, 19:30ean, Piarres Xarriton euskaltzainak eta Xipri Arbelbide idazleak Piarres Lafitte XX. mendeko Europako eta Euskal Herriko aldaketen lekuko gisa aipatuko dute. 25ean, aldiz, Pako Sodupe eta Amelia Hernandezek Lafitteren pentsaera politiko-soziala aztertuko dute, baita Hegoaldeko abertzalekilako harremanak ere. Iragana aipatuta, egungoarekin bururatzeko, Luzien Etzeharreta, *Maiatz-en* izenean, Emile Larre, *Herria*-ren zuzendari gisa, eta Emilio Lopez Adan Lafittek egungo Ipar Euskal Herrian duen eragina neuritzen entseatuko dira.

Izenburua: 'Kazetari-lan hautatuak'.

Idazlea: Piarres Lafitte.

Hautaketaren eta sarreraren egilea eta liburuaren

apailatzailea: Pako Sodupe.

Argitaletxea: Elkar.

Edukia: Lafittek 1924tik 1965era bitartean *Euskalduna*, *Aitzina* eta *Herria* agerkarietan idatzitako 151 artikulua.

Orri kopurua: 438.

PAKO SUDUPE

Idazlea

«Kultura zentzu zabalean eta batez ere sozio-politika lantzen duten artikulua hautatu ditut»

XABIER MENDIGUREN

Elkar argitaletxeko literatur saileko arduraduna

«XX. mendeko Ipar Euskal Herriko baitezpadako gizona da, bere botereñoa bazuen»

aukera ematen du liburuak. Horretarako, «kultura zentzu zabalean eta batez ere sozio-politika lantzen duten artikulua adierazgarrienak» jartzea erabaki du Sodupek. Artean, Vichy gobernupeko bost artikulua aurkitzen dira. Aljeriako gerla ere badu lekua beste eguneroko biziko hainbat gairen artean, komunikabideak eta eskola libreak adibidez.

Liburuak 40 urte besarkatzen dituela, Lafitteren iritzi aldaketak ere agertzen dira. Tartetik, De Gaulle ukan dituen iritzi ezberdinak ikus daitezke. Hasieran ez zen baitezpada De Gaulle zioenaren alde. Baina, denbora aitzinatzearekin, ezadostasuna tipitzen zaio Piarres Lafitteri.

Suduperen 100 orrialdeko sarrera, artikuluen oihartzun

Liburuak aipatzen duena iragana bezala hartzen bada, Suduperen irudiko, ez du balioko. Baina «iragana orainarekin harremanetan sartzen bada» neurri batean liburuak balio duela pentsatzen du Sodupek. Horre-

tarako, Lafitteren artikulua oihartzun bat ukan dezaten, hain zuzen, artikuluez gain, Sodupek berak liburuaren lehen 100 orrialdeak bete ditu.

Hasteko, parez pare jarri ditu Aitzol eta Lafitte. Biak «apez sozial gisa» aipatzen ditu. Alabaina, «hurbiltasun anitz dituzte tolosarrak eta uztariztarrak» Suduperenentzat. «Euskal Herriaren kultur pizkundea sortzen» ahalegindu zirela dio idazleak.

Dena den, urruntasunak ere badituzte. Lafitte jesuita frantsesetik gutiago bereizi zen; Aitzol, Sabino Aranaren eiteko nazionalismoaren eragina eta, Espainiako apeztarik urrundu zen. Oro har, bakoitzaren erranetan oinarrituz, hurbiltasun eta urruntasun horiek azaltzen ditu.

Konparaketaz gain, Sodupek Lafitteren artikulua, liburuan ondotik heldu zaizkionak, aztertzei ekin dio. Artikulua garai-zatituz, hurbiletik esplikatzeko ahalegindu da. Lafitteren hitzetatik at, haren pentsamenduak aztertzen eta argitzen saiatu da Sodupe.

Nora Arbelbide | BAIONA

Kazetari-lan hautatuak liburuan Piarres Lafittek 40 urtez idatzi 151 artikulua bildu ditu Sodupek. 1924tik 1965ra *Euskalduna* eta *Aitzina* agerkarietan eta batez ere 1944tik goiti *Herria* kazetan idatzi artikuluen artean egin du aukeraketa. Saiakerak, mintzaldi eta gisakoak baztertu ditu.

Lehen aldia da artikulua horiek liburu batean jarriak direla. Joan den urtean Lafitte sortu zela 100 urte bete zirela, anitz idatzi eta argitaratu bazen ere, ez zen artikulua bilketarik egin. Orain arte «unibertsitateko lan bat egiteko ez bazen» *Herria* eskuratzeari zaila zela zioen idazleak. Orain, aldiz, haren ustez, «Ipar

Euskal Herriko kultura —zentzu zabalean— eta bertako politika interesatzen zaizkionak 151 artikulua badauzka».

Artean, 41 artikulua, horrela idatziak izaki, frantsesez argitaratuak dituzte, itzulpenik jarri gabe.

Politikaren bilakaeraren lekuko

«XX. mendeko Ipar Euskal Herriko baitezpadako gizona, bere botereñoa bazuen» zen Lafitte, Xabier Mendiguren Elkar argitaletxeko literatur saileko arduradunaren ustez. Hori dela eta, halako kazetari lan argitalpenak badu balioa.

Sodupe ere horrekin ados da. Ipar Euskal Herrian *Herria*-k 7.000 ale saltzen zituela, «eragi-

na ez zen gutiestekoa». Hauteskundeetan boza emateko, «*Herria*-k zer zioen begiratzen zuen jendeak. *Herria* Lafitte da», gehitu zuen liburuaren prestatzaileak.

Izan ere, *Kazetari-lan hautatuak*-en orriak itzultzearekin, mendean zehar Ipar Euskal Herriaren bilakaera ezagutzeko